

Література:

1. Антонюк В. М. Педагогіка життєвотворчості особистості // Виховна робота в школі. – 2006. – №9 – С.23-24.
2. Єрмаков І. Г., Сохань Л. В. Життєвотворчий потенціал нової школи // Мистецтво життєвотворчості особистості: наук.-метод. посібник: у 2 ч. / ред. рада: В. М.Доній, Г. М.Несен, Л. В. Сохань, І. Г. Єрмаков [та ін.]. – К. : ІЗМН, 1997. – Ч. 2: Життєвотворчий потенціал нової школи. – 936 с.
3. Камінська Є. І. Державно-громадське управління в школі. – Х. : Вид. група «Основа», 2013. – 112 с. – (Бібліотека журналу «Управління школою»; вип. 10 (130)).
4. Назаренко Л. М. Аксиологія виховання як складова соціального становлення дитини: монографія. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – 200с.
5. Пометун О. І. Молодь обирає дію: соціальне проектування – новий підхід до виховання молоді // Метод проектів: традиції, перспектива, життєві результати: Практично зорієнтований збірник. – К. : Департамент, 2003 – С. 327 – 333.
6. Теоретично-методологічні засади процесу соціалізації дітей та учнівської молоді в сучасному освітньому просторі: методичні рекомендації / за ред. Л. М. Назаренко, С. О. Моїсєєва. – Херсон, 2013. – 48 с.

Ткач О. О. *

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПІДГОТОВЦІ ТА ПРОВЕДЕННІ ЗАСІДАНЬ
ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ**

У статті висвітлено шляхи підвищення ролі та ефективності педагогічної ради школи, зокрема через використання інтерактивних технологій підготовки й проведення її засідань.

Суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення, які відбуваються в Україні, інтенсивно впливають на діючу освітню систему: змінюються ціннісні орієнтири, застосовуються нові педагогічні технології, технології управління, що сприяють модернізації змісту освіти, інтенсивному розвитку та впровадженню інноваційних процесів, адекватних сучасним вимогам і потребам часу. Школа отримала можливість самостійно обирати орієнтири і цільові установки своєї діяльності. В умовах демократизації шкільного життя, переходу до громадсько-державної моделі керівництва навчальними закладами значно зросла роль колективних форм управління і в першу чергу – педагогічної ради.

Статті 96-98 Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 778, визначають: «Педагогічна рада – постійно діючий колегіальний орган управління закладом» [3]. У сучасній педагогічній практиці її роль значно підвищується: посилюється її методична функція, вона перетворюється на

---

* © Ткач О. О.

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

джерело педагогічних ідей, інновацій, стає інструментом колективного управління освітньою установою. Обрана адміністрацією школи технологія формування єдиного педагогічного колективу через педраду дозволяє сформулювати стратегічну мету – створення нової освітньої практики – і на її основі забезпечити ефективну діяльність педради. Саме на засіданнях педради відбувається перебудова поглядів учителів, вони вчаться працювати по-новому, аналізувати свою діяльність, зіставляти її з сучасними вимогами.

Сьогодні педраду слід розглядати як складову частину внутрішкільного управління, орган колективного нестандартного мислення, що знаходить вихід із складних ситуацій, приймає рішення, іноді несподівані, ризиковані, але які в більшості випадків ведуть до позитивного результату; як орган, що надає можливість реалізації принципу державно-громадського характеру управління освітою. Актуальною є проблема: як зробити педради цікавими, які форми педради найбільш ефективні, якими засобами педрада може реалізувати ідею формування колективу односторонців. Необхідна конкретизація завдань педради, розроблення заходів попередження формалізму в її діяльності.

Домінуючою в шкільній практиці є традиційна форма педради, що має суттєві недоліки: авторитарний стиль, перетворення засідання педради на інструктаж, поверхнєве обговорення поставлених проблем, слабкий зв'язок теорії з практикою, абстрактність доповідей, недостатність самостійної діяльності вчителів, низька результативність та ін. Творчий пошук у галузі вдосконалення управління школою в останнє десятиліття змінив характер педрад, вони стали різноманітнішими за тематикою та формами. Поряд з традиційними з'явилися інтерактивні технології проведення педради, що відрізняються від традиційної організації, зовнішнім оформленням роботи педагогічного колективу, а не змістовною частиною, оскільки мета і завдання педради не змінюються. Використання інтерактивних технологій у підготовці та проведенні засідань педагогічної ради поліпшує роботу педагогічних кадрів, підвищує їх професійну кваліфікацію: на них обговорюються актуальні проблеми розвитку школи, поліпшення якості освіти, питання теорії та методології освіти, ефективного використання педагогічних технологій і т.д.

Шалва Олександрович Амонашвілі наголошує: «Зіткнення крупниць педагогічного досвіду з іскорками критичної думки може народити цікаву ідею, зіткнення ж педагогічної практики з цікавою ідеєю може народити творчу педагогічну діяльність».

Аналіз літератури з теми та досвіду проведення педрад сучасних загальноосвітніх навчальних закладів свідчить про наявність суперечностей між потребою сучасного соціуму в реалізації принципу державно-громадського характеру управління освітою та недостатньою ефективністю педради традиційної форми як органу управління загальноосвітньою школою; між необхідністю її організації на основі досягнень педагогічної

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

науки і неготовності педагогів до підвищення якості її підготовки та проведення, використанню позитивного досвіду проведення педрад, до участі в педрадах нетрадиційних форм; між важливістю вдосконалення роботи педради та недостатньою розробленістю проблеми використання інтерактивних технологій у підготовці та проведенні засідань педагогічної ради.

Актуальність обґрунтування доцільності використання інтерактивних технологій у підготовці та проведенні засідань педагогічної ради зумовлена колективною сутністю діяльності педагогічного колективу на педраді, яка потребує форм, що дозволяють залучити до роботи більшість педагогів, з'ясувати їхню точку зору, об'єднати їх зусилля на вирішення проблем; певною новизною і складністю вирішення проблем сучасної школи, що вимагають активізації та інтеграції потенціалу всього колективу, що більшою мірою можливо при використанні інтерактивних технологій у підготовці та проведенні засідань педагогічної ради; спрямованістю їх на вдосконалення її діяльності, здатністю перетворити педраду на справжній суб'єкт внутрішкільного управління.

Мета нашої статті полягає в обґрунтуванні доцільності використання в сучасній загальноосвітній школі інтерактивних технологій у підготовці та проведенні засідань педагогічної ради.

Педагогічна рада – найважливіша і найбільш демократична форма роботи педагогічного колективу, за допомогою якої розв'язують навчальні проблеми розвитку закладу, удосконалення навчально-виховного процесу та підвищення професійної майстерності педагогів [5].

У плануванні роботи педагогічної ради можна виділити наступні етапи:

- планування роботи педагогічної ради (на перспективу, на навчальний рік та на кожне окреме засідання);
- підготовка конкретного засідання;
- проведення засідання педагогічної ради;
- організація виконання прийнятих педагогічною радою рішень;

– контроль за реалізацією прийнятих рішень [2, ст.11].

Планувати роботу педагогічної ради рекомендується на 3-5 років, розподіливши за роками основні теми відповідно до провідної проблеми, над якою працює навчально-виховний комплекс в даний період.

Зміст педрад реалізує чотири обрані пріоритетні напрями:

- управління розвитком освіти;
- оновлення змісту освіти у зв'язку з появою нових стандартів освіти;
- підвищення рівня професіоналізму педагогів через запровадження нових освітніх технологій;
- особистісно орієнтоване спілкування.

За цільовою установкою виокремлюють такі педагогічні ради:

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Науково-педагогічні ради спрямовані на підвищення науково-теоретичного й методичного рівня педагогів, упровадження нових ідей, концепцій, технологій, перспективного педагогічного досвіду тощо.

Психолого-педагогічні ради ознайомлюють педагогів із досягненнями психологічної науки. Завданням такої педагогічної ради є поліпшення структури й стосунків між усіма учасниками освітнього процесу.

Тематичні педагогічні ради спрямовані на висвітлення питань ефективної освітньої роботи в певній галузі.

Проблемні педагогічні ради спрямовані на обговорення питань реалізації науково-методичної проблеми в роботі навчального закладу й розробку концепції розвитку закладу згідно з обраною проблемою.

Підсумкові та настановні педагогічні ради присвячені аналізу підсумків навчального року, обиранню науково-методичної проблеми, над якою планується працювати, обговоренню й завершенню планів роботи тощо.

Зауважимо, що педагогічні ради можуть бути і комбінованими [2, с. 7].

За методикою підготовки та проведення педагогічні ради бувають традиційні, нетрадиційні.

За формою: традиційні (доповідь з обговоренням; доповідь зі співповіддю; серія повідомлень; на основі роботи проблемних груп; семінар-практикум); нетрадиційні (методичний день; у формі КТС (колективна творча справа); творчий звіт; педрада з елементами тренінгу, педрада – «круглий стіл», педагогічний аукціон, методична панорама, педрада – ділова гра, педагогічна дискусія; багатоступенева та багатетапна педрада; педагогічно-методичний фестиваль, педагогічний ринг; захист інновацій; конкурс; фестиваль; педагогічний консилиум; презентація; прес-конференція; вернісаж педагогічних знахідок; форум тощо) [2, с. 65].

Основний недолік традиційної форми педагогічної ради з доповіддю – низька активність педагогів. Цього можна уникнути, якщо вибрати актуальну проблему та залучити до її обговорення всіх учасників педагогічної ради, організувавши ряд проблемних творчих груп. На нашу думку, завдання директора – знайти найбільш раціональну форму проведення педради відповідно до специфіки теми та умов роботи школи. У будь-якому випадку директору необхідно твердо пам'ятати, що педрада – це не вистава. Ретельність підготовки до неї не означає, що виступати повинні тільки ті, кого визначили. Це призвело б до зниження наукової вагомості педради і нівелювання будь-якої дискусії та критики.

Це, перш за все, – рада. Зібрання однодумців.

Проведення засідань педагогічної ради є показником рівня творчої атмосфери в колективі, його професіоналізму.

На зміну традиційним приходять нові форми проведення

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

педрад. Саме ці форми перетворюють педраду на орган, який об'єднує педагогів, батьків, учнів спільною турботою про сьогодення і майбутнє життя, дозволяє відстоювати свою позицію, створює умови для підвищення педагогічної майстерності, змушує шукати ефективні форми роботи з учнями, надихає на творчу співпрацю на підставі особистісно орієнтованого навчання й виховання підростаючого покоління, дає можливість почувати себе Педагогом – і знову сумніватися, шукати, апробувати, творити...

Активізація творчої діяльності педагогів можлива через нетрадиційні, інтерактивні методи і форми роботи з педагогами.

Основні педагогічні інновації пов'язані із застосуванням інтерактивних методів. Процес взаємодії організований таким чином, що практично всі учасники виявляються залученими в процес пізнання, обговорення. Вони мають можливість розуміти й рефлексувати з приводу того, що вони знають, розуміють, про що думають. Інтерактивна діяльність передбачає організацію і розвиток діалогового спілкування, яке веде до взаємодії, взаєморозуміння, до спільного вирішення і прийняття найбільш загальних, але значимих для кожного учасника завдань. У ході діалогового спілкування в педагогів формується вміння критично мислити, міркувати, вирішувати суперечливі проблеми на основі аналізу почутої інформації та обставин. Педагоги вчатьсь зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, правильно висловлювати свої думки, брати участь у дискусіях, професійно спілкуватися з колегами. Важливо те, що при такій організації роботи педагог може не тільки висловити свою думку, погляд, дати оцінку, але й, почувши доказові аргументи колег, відмовитися від своєї точки зору або істотно змінити її. У педагогів формується повага до чужої думки, вміння вислуховувати іншого, робити обґрунтовані висновки.

Інтерактивні технології в підготовці та проведенні засідань педагогічної ради досягають своєї мети, якщо в колективі панує доброзичлива обстановка, педагог з радістю йде на роботу, адміністрація розуміє проблеми працівника, завжди допомагає їх розв'язанню, бачить у кожному педагогові та учневі творчу особистість, створює оптимальні умови для плідної роботи.

Нові форми педрад, без перебільшення, перетворюють їх на «мозковий центр», штаб передової думки, лабораторію майстерності педагогів.

Наведемо декілька інтерактивних технологій у підготовці та проведенні засідань педагогічної ради.

Найбільш проста форма групової взаємодії – «велике коло». Робота проходить у три етапи. Перший етап – педагоги розсідаються у великому колі. Керівник формулює проблему. Другий етап – протягом певного часу (приблизно 10 хвилин) кожен учасник індивідуально на своєму аркуші паперу записує пропонувані заходи для вирішення проблеми. Третій етап – по колу кожен педагог зачитує свої пропозиції, інші мовчки

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

вислуховують (без критики); по ходу проводиться голосування по кожному пункту – включати чи не включати його в загальне рішення, яке в ході розмови фіксується на дошці.

Прийом «великого кола» оптимально використовувати, коли можливо швидко визначити шляхи вирішення проблеми або її складові. За допомогою даної форми можна, наприклад, розробляти інструкції, положення, локальні або нормативно-правові акти.

Педагогічна рада – методичний день містить елементи як семінару, так і практикуму. Розробка педагогічної ради у формі методичного дня починається за 2-3 тижні на засіданні творчої групи. Аналізується робота школи, виділяється проблема, розробляється зміст, складається план підготовки, оформляється виставка [2, с. 71].

Дана форма роботи вимагає часткової перебудови розкладу уроків. Робочий день розпочинається ранковим засіданням педагогічної ради (короткий огляд проблем; інструктаж щодо подальшої організації педагогічної ради). Члени учнівського самоврядування в цей час проводять класні (інформаційні) години.

Протягом другого уроку проводяться відкриті уроки та заходи (практична частина). Розклад відвідувань уроків може бути складено за різними схемами: лінійної, кругової, секційної і т. д. По закінченні уроку організовується 20-30-хвилинна перерва, протягом якої проводиться коротке первинне обговорення побаченого. Робляться узагальнення, виділяється позитивний досвід, даються рекомендації.

Далі члени ініціативної групи аналізують і узагальнюють результати діяльності, готуються до післяобіднього засідання, оформляють бюлетені.

Друге пленарне засідання починається із аналізу учителями власних уроків з позицій теми педагогічної ради. Потім група дає оцінку того, як дана проблема реалізована на практиці. За підсумками виступів усіх груп оголошуються рекомендації, приймається рішення.

Таким чином, під час педагогічної ради реалізується головна мета – глибокий, всебічний розгляд певної проблеми навчання та виховання як у теорії, так і на практиці.

На педагогічній раді – творчому звіті окремого вчителя або методичного об'єднання узагальнюється передовий педагогічний досвід. Досвід окремого вчителя стає надбанням усіх. Така педрада – один із найважливіших способів підвищити методичний рівень учителів [2, с. 52].

Педагогічна рада – презентація проводиться для офіційного представлення нових програм, підручників, навчальних кабінетів, нового досвіду з певної проблеми. Мета презентації – привернути увагу до чого-небудь, ознайомити з новим починанням, дати йому суспільну оцінку.

Педагогічна рада – конкурс ставить за мету підбити

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

підсумки конкурсів майстерності в педагогічному колективі, визначити кращих. Заздалегідь розробляється положення, умови проведення конкурсу, підбиття підсумків.

Педагогічна рада – конференція передбачає глибоке і всебічне розкриття теми при активній участі педагогів школи. Творчий обмін досвідом – суть педради-конференції.

Педагогічна рада – аукціон [6, с.32] розглядає безліч представлених ідей (методик, методичних прийомів) з певної проблеми. Учителі «купають» тільки ті, які заслуговують на увагу, більш реальні, життєздатні. Педагогічна рада – аукціон може бути проведена й у формі «захисту проекту», заохочує зростання ініціативи вчителів, їх самостійність і творчість, спробу створити свій неповторний досвід (форму, прийом), свою програму – навчальну, розвивальну.

Педагогічна рада – фестиваль проходить як громадський огляд досягнень, святкування, що супроводжується показом, оглядом форм, методів, прийомів, засобів навчання в різноманітному художньому оформленні.

Варіантом педагогічної ради – диспуту [2, с. 68] є вирішення педагогічних ситуацій. Адміністрація вибирає банк педагогічних ситуацій, що пропонується колективу. Форма проведення може бути різноманітною: адресною, за допомогою жеребкування, із поділом на групи (табору, команди) та ін.

Педагогічна рада – захист інновацій [1, с.29]. Кожній групі учасників педради (методичній комісії) дано завдання: попередньо підготуватися (ознайомитися з досвідом) і лаконічно (за 10-15 хвилин) викласти ідеї та особливості педагогічної інновації.

Група обирає виконавців таких ролей:

- автор-новатор – носій передових ідей, спікер групи;
- оптимісти – захисники ідеї, її пропагандисти;
- песимісти-консерватори і скептики – противники ідеї;
- реалісти-аналітики, що здатні зважити всі «за» і «проти», зробити необхідні висновки.

Залежно від кількості людей та обговорюваних інновацій можна виділити творчі групи за рольовими напрямками, а також групи типу «учень – педагог – батьки», «педагог – керівник» тощо. Зрештою, педрада робить висновок про доцільність чи недоцільність інновації.

Метою «Педагогічного рингу» [6, с.32] є вдосконалення професійних знань педагогів, виявлення загальної ерудиції.

Форма проведення – групова робота (визначаються опоненти, групи підтримки опонентів, група аналізу).

Методика організації та проведення:

1 варіант – ринг як різновид дискусії при наявності двох протилежних поглядів на одне й те саме питання.

Наприклад, на рингу «Школа без дисципліни, що млин без води» (Я. А. Коменський) для дискусії пропонується питання: «Як я досягаю дисципліни на заняттях – переключенням уваги дітей на інший вид діяльності чи заходами дисциплінарного по-

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

рядку?» Заздалегідь готуються два опоненти. Кожен із них має групу підтримки, яка допомагає своєму лідеру в разі потреби.

Група аналізу оцінює рівень підготовки опонентів, якість захисту певної версії, підбиває підсумки. Для зняття напруги в паузах пропонуються педагогічні ситуації, ігрові завдання, ін.

ІІ варіант – ринг як змагання педагогічних ідей у реалізації однієї і тієї ж проблеми.

Наприклад, педагогічний ринг за темою «Активізація пізнавальної (дослідницької) діяльності учнів на уроках природничого циклу» пропонує змагання наступних педагогічних ідей:

- застосування ігрових завдань;
- використання активних форм навчання.

Метою тренінгу є відпрацювання професійних навичок і вмінь [2, с. 38].

Тренінг – слово англійське – спеціальний, тренувальний режим. Тренування може бути самостійною формою проведення педради або використовуватися як методичний прийом при проведенні семінару.

При проведенні тренінгу широко використовуються педагогічні ситуації, роздатковий матеріал, технічні засоби навчання. Тренування доцільно проводити у тренінгових групах чисельністю від 6 до 12 осіб.

Основні принципи в роботі тренінгової групи: довірливе та відверте спілкування, відповідальність у дискусіях і при обговоренні результатів тренінгу.

Педагогічний КВК. Ця форма сприяє активізації наявних теоретичних знань, практичних умінь і навичок, створенню сприятливого психологічного клімату в групі педагогів. Формуються дві команди, журі, решта є вболівальниками. Команди попередньо знайомляться з темою КВК, отримують домашні завдання. Крім того, вони готують взаємні жартівливі вітання з теми даного КВК. Керівник пропонує цікаві завдання, що вимагають нестандартних рішень (у тому числі конкурс капітанів), безпосередньо пов'язані з визначеною темою.

Хід гри:

1. Привітання команд, ураховується відповідність виступів поданій темі; актуальність; форма подання; час виступу – 10 хвилин.

2. Розминка (команди готують по три запитання на знання психології особистості дитини та міжособистісних відносин). Час на обдумування питання – 1 хвилина.

3. Домашнє завдання: підготовка ділової гри на подану тему.

4. Конкурс капітанів.

5. Конкурс мудреців. Вибираються два учасники від команди. Їм пропонується обрати оптимальний метод вирішення даного питання.

6. Конкурс уболівальників: рішення педагогічних завдань з практики роботи закладу.

Педагогічний міст. Це різновид дискусії. До проведення цієї

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

форми методичної роботи залучаються педагоги різних освітніх установ району, міста, керівники МО, батьки. Метою мосту є обмін передовим педагогічним досвідом, поширення інноваційних технологій навчання і виховання [6, с. 27].

Сьогодні школа у всьому змінюється, оновлюється і перебудовується. І педагогічна рада, як орган колективного управління закладу, покликаний змінювати старі педагогічні уявлення та орієнтири. Саме це є основою використання інтерактивних технологій у підготовці та проведенні засідань педагогічної ради. Освоєння нових підходів забезпечує наступність і подальший розвиток всього позитивного, передового, що містилося в собі традиційні підходи. Варіативність ефективних форм, методів, прийомів при плануванні, організації та проведенні педагогічних рад незліченна настільки, наскільки нескінченні поєднання обставин, умов, характерів, досвіду, позицій і умінь їх організаторів та учасників. І будуть з'являтися нові і нові з розвитком суспільства, відповідно до вимог сучасності. Ми живемо в постійному русі.

При цьому слід підкреслити, що представлені інтерактивні технології в підготовці та проведенні засідань педагогічної ради спрямовані на підвищення якості їх проведення через активізацію методичної та управлінської функцій в установах освіти. Педагогічна рада реально перетворюється на джерело педагогічних ідей, інновацій, а також стає дієвою формою внутрішнього підвищення кваліфікації педагогічного колективу.

Отже, перевагами використання інтерактивних технологій у підготовці та проведенні засідань педагогічної ради є демократизація діяльності педради, створення сприятливого психологічного клімату в колективі, позитивний вплив на професійно-педагогічну діяльність учителів, вдосконалення роботи педколективу в цілому, обумовлене позитивним впливом на психологічний стан, поведінку вчителів, їх задоволеністю діяльністю педради, досягненням завдань педради, стилем управління на педраді, що сприяє вдосконаленню діяльності педради.

Література:

1. Вердіна С.В., Панченко А.Г. Педагогічна рада: нестандартні форми. – Х. : Видавнича група «Основа», 2007. – 176 с.
2. Готуємось до педради/ упоряд. І.Рожнятовська, В.Зоц. 2-ге вид., стереотипне.– К. : Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.
3. Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. №778.
4. Все про педраду / упоряд. М.Голубенко. – К. : Шкільний світ, 2007. – 128 с. – (Б-ка «Шк. світу»).
5. Кисляк Н. Ще раз про педагогічну майстерність // Директор школи. – 2010. – №14-15.
6. На допомогу методисту / Укладач: Дячковська Людмила Кирилівна, методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Миколаївській області, 2012 р.